

дѣлци въ селата. Личността вече нарасна, нейнитѣ хоризонти отиваха по-далечъ отъ тѣснитѣ граници на затвореното натурално ступанство: тя търсѣше негли да се прояви, — да прояви енергията на своитѣ мускули, и силата на индивидуалния трудъ въ изграждане на новата култура . . .

Въ тази безконечна верига отъ невъзможни злини и боричкания между смъртта и живота — се създадоха основнитѣ елементи на политическото и духовно възраждане, и въ атмосферата на тѣзи социални нужди се сътвори революционното движение по цѣлия Полуостровъ, силно подкрѣпено и отъ една вѣковна умраза, която бѣше пропила споменитѣ у роба.... Гърция, Сърбия и България, едни по-рано, друга по-късно, като по-отдалечена отъ влиянието на други фактори, за които иде редъ да кажемъ двѣ думи, и като по-близка до изворитѣ на най-силно организираната бѣла и черна реакция, се дигнаха економически на кракъ — възродиха се, а заедно съ това махнаха ръка на цѣлото минало, което прѣждосаха въ тѣжнитѣ страници на историята... Ступанскитѣ успѣхи, които направиха тие отдѣлни провинции на нѣкогашната велика османска империя, въпрѣки нейната пакостна грижа, изградиха тѣхната духовна и политическа свобода.

Тази свобода и възраждането, което я прѣдшества, бѣха съпроводени отъ маса обществени движения, които се извършиха въ западна Европа, както и въ съседни нѣкои страни; — тѣ влияеха на България.

Културата въ България, начало на която бѣха поставили богомилитѣ, и ничтожния оня брой литературни произведения, прѣимуществено съ духовно съдържание, бѣха изчезнали прѣзъ врѣме на робството.

вани отъ промѣната на политическото положение, която имъ общаваше по-гълъсти печалби. Отъ тукъ тѣхното съчувствие къмъ революцията.